

Waterschap Vechtstromen
T.a.v. de heer J.W. van Veen
Postbus 5006
7600 GA ALMELO

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88

overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Tineke van der Beek-Kroeze
telefoon 038 499 76 78
J.vd.Beek-Kroeze@overijssel.nl
Zaaknummer 5247400

Datum	Kenmerk	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
09.10.2019	2019/0188247				

Onderwerp: Ontgrondingenwet; beschikking voor herinrichting Vechtdal bij Rheezermaten

Geachte heer Van Veen,

1. Aanvraag

Op 7 februari 2019 hebben wij een aanvraag¹ voor een ontgrondingsvergunning ontvangen van het Waterschap Vechtstromen. De aanvraag is ingediend om de herinrichting van het Vechtdal in het deelgebied "Rheezermaten" mogelijk te maken. Het plan maakt onderdeel uit van het programma Ruimte voor de Vecht. Het plangebied ligt in de gemeente Hardenberg.

2. Ligging en gebiedsbeschrijving

Het plangebied "Rheezermaten" ligt in het winterbed van de Vecht ter hoogte van de woonkernen Rheeze en Brucht in de gemeente Hardenberg. Het gebied kenmerkt zich door een grote landschappelijke diversiteit. De gronden langs de Vecht zijn in de huidige situatie voornamelijk in gebruik door de landbouw en zijn ingericht als natuur.

Het plangebied valt voor een deel binnen het Natuurnetwerk Nederland.

De grondeigenaren in het plangebied zijn de provincie Overijssel, Waterschap Vechtstromen, Staatsbosbeheer en enkele agrariërs.

¹ Kenmerk 2019/0041189

3. Procedure

De aanvraag betreft het uitvoeren van herinrichtingsmaatregelen in het winterbed van de Vecht, waarbij meandering in de Vecht wordt aangebracht. De inhoud van de ontgroning bedraagt 685.000 m³. De ontgrondingsdiepte is maximaal 4,20 m -mv. Gezien de aard van de ontgrondingswerkzaamheden is de aanvraag behandeld volgens de in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht bepaalde procedure (uniforme openbare voorbereidingsprocedure).

Verder is ook het coördinatiebesluit natuur – en wateropgaven Vecht (d.d. 22 mei 2018) van de gemeente Hardenberg op basis van de Wet ruimtelijke ordening (artikel 3.33 en 3.34 Wro) van toepassing. Deze regeling wordt toegepast, omdat ook andere besluiten en vergunningen moeten worden genomen om het project mogelijk te maken. Het college van Burgemeester en Wethouders van Hardenberg treedt op als coördinerend bevoegd gezag.

Op basis van de toetsing aan het Besluit m.e.r. geldt voor het uitvoeren van de ontgrondingswerkzaamheden de verplichting voor het uitvoeren van een milieueffectrapportage, omdat de drempelwaarde van een oppervlakte van 25 hectare wordt overschreden. Voor zowel de ontgroningenvergunning als ook voor nieuw op te stellen bestemmingsplan geldt de MER-plicht. Gezien de samenhang van de totale herinrichting en uit te voeren ontgroningen is de plan-/project MER "Herinrichting Rheezermaten", Milieueffectrapport, Royal HaskoningDHV, van 6 maart 2019 opgesteld.

De commissie MER heeft de Plan-projectMER beoordeeld en geadviseerd om het MER op een aantal onderdelen aan te vullen. Dat is inmiddels gedaan in het rapport "Aanvulling plan-projectMER herinrichting Rheezermaten". In haar reactie heeft de commissie ook geadviseerd om plaatselijk verder archeologisch bureau- en veldonderzoek uit te voeren in het plangebied. Dit advies is inmiddels in juni 2019 opgevolgd. Verder is ok het archeologisch booronderzoek uitgevoerd. In het ontwerp-besluit van deze vergunning was booronderzoek voorgescreven in voorschrift 8 van deze vergunning. Het voorschrift is in het definitieve besluit hierop aangepast.

Voor een uitgebreide beschrijving van de verdere procedure verwijzen wij u naar bijlage 1 van deze beschikking.

Ontwerpbeschikking

Naar aanleiding van de aanvraag hebben wij een ontwerpbeschikking opgesteld.

Deze ontwerpbeschikking met aanvraag en bijlagen heeft samen met het bijbehorende Bestemmingsplan en de PlanprojectMer ter inzage gelegen van 18 april tot en met 29 mei 2019 in het gemeentehuis van Hardenberg en Ommen, bij het Waterschap Vechtstromen en bij de provincie.

Ontvangen zienswijzen en adviezen

Naar aanleiding van de terinzagelegging zijn er geen zienswijzen tegen de ontgrondingsvergunning ingediend. Wel zijn er zienswijzen binnengekomen tegen het Bestemmingsplan. De zienswijzen worden besproken in de zienswijzennota, die wordt toegevoegd aan het Bestemmingsplan.

Voor een uitgebreide beschrijving van de verdere procedure verwijzen wij u naar bijlage 1 van deze beschikking.

4. Beschikking

Gelet op het bepaalde in de Ontgrondingenwet, de Omgevingsverordening Overijssel 2017 en de Algemene wet bestuursrecht, hebben wij het volgende besloten op basis van de aanvraag:

- I. aan Waterschap Vechtstromen vergunning te verlenen voor het ontgronden van het terrein van de aanvraag. Dit terrein is op de tekening "Project Hardenberg-Junne, deelgebied Rheezermaten, Oppervlaktes ontgrondingen", tekeningnummer BF3435-BZ1145_VG-02 d.d. 04-03-2019 weergegeven.**
- II. aan deze beschikking voorschriften te verbinden.**

5. VOORSCHRIFTEN BIJ DEZE BESCHIKKING

Veiligheid en bedrijfsvoering

Voorschrift 1

1. Ter bescherming van de bij deze vergunning in het geding zijnde belangen, kunnen zo nodig namens Gedeputeerde Staten redelijkerwijs nadere voorzieningen worden geëist, waaraan u binnen een nader te stellen termijn dient te voldoen.
2. Van het terrein van vergunning mag u geen enkel gebruik maken (of gedogen), dat niet noodzakelijk is in verband met de ontgrondingswerkzaamheden.
3. Het terrein van vergunning moet goed worden onderhouden en in een ordelijke staat verkeren.
4. De grenzen van het te ontgronden terrein moeten altijd duidelijk herkenbaar zijn. Zo nodig moeten deze grenzen door middel van piketten of palen op een onderlinge afstand van maximaal 30 m zijn uitgezet.
5. Alle materialen of aangebrachte tijdelijke voorzieningen, die niet meer functioneel in gebruik zijn, moet u zo spoedig mogelijk van het terrein van vergunning afvoeren.

Voorschrift 2

1. Ter bescherming van de bodem en het grondwater, mogen binnen het terrein van vergunning geen brandstoffen en/of smeermiddelen worden opgeslagen;
2. U moet bij het gebruik van machines - in redelijkheid alle maatregelen treffen om verontreiniging van bodem en/of grondwater te voorkomen;
3. Machines, materieel en gereedschappen, die binnen het terrein van vergunning aanwezig zijn, mogen geen brandstof en/of olie lekken.
4. Calamiteiten, die schade kunnen veroorzaken binnen het terrein van vergunning of in de directe omgeving daarvan, moet u direct melden bij het "Meldpunt Overijssel" (binnen kantoortijd: 038 425 24 23, buiten kantoortijd: 0570 568 007).
5. U dient zo spoedig mogelijk maatregelen te treffen om de schade als gevolg van de calamiteit te herstellen en om herhaling te voorkomen. Deze maatregelen behoeven de instemming namens Gedeputeerde Staten.
Om de schade als gevolg van calamiteiten zoveel mogelijk te beperken, kunnen u namens Gedeputeerde Staten voorlopige maatregelen worden opgelegd, waaronder het (tijdelijk/gedeeltelijk) stilleggen van de ontgrondingswerkzaamheden.

Ontgrondingswerkzaamheden

Voorschrift 3

1. Minimaal twee weken vóórdát u begint met de ontgrondingswerkzaamheden moet u het Meldpunt Overijssel, (binnen kantooríjd: 038 425 24 23, buiten kantooríjd: 0570 568 007) (emailadres: meldpunt@overijssel.nl), hiervan op de hoogte brengen.
2. U bent als vergunninghouder verplicht de ontgronder in kennis te stellen van de aan deze vergunning verbonden voorschriften. U blijft echter altijd aansprakelijk voor de juiste naleving ervan. Een afschrift van deze vergunning moet daarom op het werk aanwezig zijn en kan ter inzage worden gevraagd door de politie of de door Gedeputeerde Staten aangewezen provinciale ambtenaren.
3. Bij aanwezigheid van kabels, buizen of leidingen van een nutsbedrijf in, op of boven het terrein van vergunning, moet u een regeling treffen met het betrokken nutsbedrijf. Deze regeling moet betreffen de tijdelijke of definitieve verplaatsing van deze voorziening(en), dan wel de wijze van uitvoering van de ontgroning ter plaatse van deze kabels, buizen of leidingen.

Voorschrift 4

Op de hoekpunten van het af te graven terrein, of zoveel meer dan door of namens Gedeputeerde Staten noodzakelijk wordt geacht, moeten hoogtemerken zijn aangebracht. Deze hoogtemerken dienen de (eind-) afwerkhoogte aan te geven ten opzichte van NAP of van het aangegeven hulppunt. Voorts moeten deze hoogtemerken duidelijk zichtbaar zijn geplaatst, goed zijn verankerd en voor verstoring zijn veiliggesteld.

Voorschrift 5

1. Op eerste aanwijzing van of namens Gedeputeerde Staten moet u ervoor zorgen dat door een erkende en onafhankelijke instantie een waterpassing van het terrein van vergunning wordt uitgevoerd. De resultaten van deze waterpassing moeten ten minste in de vorm van een hoogtepunten- en/of hoogtelijnenkaart (schaal 1 op 1.000) aan ons college worden toegestuurd.
2. Voor het uitvoeren van controles door de door Gedeputeerde Staten daartoe aangewezen ambtenaren moet u zo nodig personeel en het gereedschap en/of het materieel - zonder recht van rekening - ter beschikking stellen.
3. Als u daar om verzocht wordt, moet u aan ons college een schriftelijke opgave verstrekken van de afgevoerde hoeveelheden oppervlaktedelfstoffen.

Werkplan

Voorschrift 6

1. U moet voorafgaand aan de uitvoering van de ontgrondingswerkzaamheden, een werkplan (in tweevoud) ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voorleggen. Dit werkplan moet ten minste het volgende inhouden:
 - naam, adres en telefoonnummer van de eventuele exploitant van de ontgroning, evenals van de persoon die namens de vergunninghouder verantwoordelijk is voor de correcte naleving van de vergunningsvoorschriften;
 - een kaart van het terrein van vergunning (schaal 1 op 1.000), waarop staat aangegeven:
 - de fasering in de uitvoering;
 - het (de) ontsluitingspunt(en) van het terrein van de vergunning;
 - de locaties van de depotplaats(en);
 - de plaats voor stalling van materieel en opslag van materiaal;Bij de locatiekeuze en de inrichting van het werkterrein moet u kiezen voor een locatie met de minst belastende milieueffecten.
2. U dient de ontgroning uit te voeren volgens het goedgekeurde werkplan en de eventueel door of namens Gedeputeerde Staten vastgestelde aanvullende bepalingen. Bij wezenlijke wijzigingen in de uitvoering als voorzien in het goedgekeurde werkplan, moet het werkplan worden aangepast. Het herziene werkplan dient u zo spoedig mogelijk ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voor te leggen.

Afwerking, inrichting en beheer

Voorschrift 7

1. U moet de ontgrondingswerkzaamheden uitvoeren conform de bij de aanvraag ingediende tekeningen met dwarsprofielen en de situatietekening "deelgebied Rheezermaten, Oppervlaktes ontgrondingen", tekeningnummer BF3435-BZ1145_VG-02 d.d. 6 februari 2019.
2. Indien u de ontgroningwerkzaamheden voortijdig beëindigt, wordt namens Gedeputeerde Staten bepaald hoe en wanneer het terrein van vergunning moet worden opgeleverd.
3. Minimaal twee maanden voor de vervaldatum moet het terrein van vergunning schoon, dat wil zeggen vrij van verontreinigingen, worden opgeleverd en moeten alle materialen en/of tijdelijke voorzieningen zijn verwijderd.

Bescherming archeologische waarden

Voorschrift 8

1. U moet bij de uitvoering van de ontgrondingswerkzaamheden in het plangebied letten op mogelijke toevalsvondsten met archeologische waarde. Deze moet u conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet melden.

Soortenbescherming

Voorschrift 9

1. U moet een ecologisch werkprotocol (laten) opstellen, waarin u maatregelen opneemt ten gunste van soorten die in het werkgebied (kunnen) voorkomen.
2. Zo nodig moet de ontgrondingswerkzaamheden onder ecologische begeleiding uitvoeren en u daarbij houden aan de maatregelen uit het ecologische werkprotocol.

Geldigheidsduur

Voorschrift 10

1. De vervaldatum van deze vergunning wordt (vooralsnog) bepaald op 1 januari 2023. Deze datum kan op verzoek of ambtshalve worden gewijzigd.
Indien het terrein van vergunning voor deze vervaldatum geheel tot genoegen namens Gedeputeerde Staten is opgeleverd, vervalt de ontgrondingsvergunning op deze eerdere datum van rechtswege.
2. Minimaal twee maanden voor de vervaldatum moet het terrein van vergunning schoon, dat wil zeggen vrij van verontreinigingen, worden opgeleverd en moeten alle materialen en/of tijdelijke voorzieningen zijn verwijderd
3. Voor zover bovenbedoelde afwerking van deze ontgroning niet vóór de vervaldatum kan worden gerealiseerd, moet u minimaal 3 maanden voor de vervaldatum van deze vergunning een verzoek tot wijziging van deze datum bij Gedeputeerde Staten indienen.
4. Indien u de ontgroningwerkzaamheden voortijdig beëindigt, wordt namens Gedeputeerde Staten bepaald hoe en wanneer het terrein van vergunning moet worden opgeleverd.

6. OVERWEGINGEN BIJ DEZE BESCHIKKING

Om de effecten van de voorgenomen ontgrondingswerkzaamheden op het milieu te kunnen beoordelen is een Planproject-MER opgesteld. De project-MER-plicht geldt bij dit project als onderbouwing van de ontgrondingsvergunning, de plan-MER-plicht voor het kade stellende plan, het "Bestemmingsplan Buitengebied Hardenberg, herziening winterbed Vecht, deelgebieden Rheezermaten en Diffelen" van de gemeente Hardenberg.

Onderzochte alternatieven

In 2016-2017 is een hydrologische watersysteemanalyse uitgevoerd waarin het functioneren van het watersysteem van de Vecht volgens een aantal scenario's is onderzocht. Vervolgens is stapsgewijs naar een integraal en afgewogen voorkeursalternatief voor de Vecht toegewerkt, waarbij getracht is zoveel mogelijk invulling te geven aan het streefbeeld van een half natuurlijke laaglandrivier. Om tot een goede afweging te komen zijn de verschillende scenario's getoetst en beoordeeld op verschillende relevante (milieu)aspecten. Het afwegingsproces heeft geleid tot een voorkeursalternatief, dat beoordeeld is op de verschillende milieuaspecten. Vervolgens is dit voorkeursalternatief verder geoptimaliseerd. Dit heeft geleid tot het plan dat nu ten grondslag ligt aan deze aanvraag voor een ontgrondingsvergunning.

Aan deze beschikking op de aanvraag liggen overwegingen ten grondslag waarbij wij gebruik gemaakt hebben van informatie uit het MER.

6.1 Doel van de aanvraag

De aanvraag is ingediend om het uitvoeren van herinrichtingsmaatregelen mogelijk te maken in het plangebied Rheezermaten.

Deze maatregelen hebben als doel om de veiligheid van de rivier de Vecht blijvend te garanderen en de natuuropgaven volgens de Kaderrichtlijn Water, Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland te realiseren. De rivier wordt in het betreffende deelgebied omgevormd tot een toekomstbestendige en veilige half natuurlijke laaglandrivier. Daarnaast wordt aan het gebied ook een sociaaleconomische impuls gegeven.

Veilige Vecht

De Vecht zorgt voor de afvoer water uit het bijhorende achterliggende gebied in normale en extreme situaties. Met de uitvoering van de voorgenomen maatregelen verbetert de veiligheid van de Vecht.

Half natuurlijke laaglandrivier

Het streefbeeld van een half natuurlijke rivier is niet alleen benoemd in het programma Ruimte voor de Vecht maar ook in de opgaven en doelen die voortkomen uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), Natura 2000, Programma Aanpak Stikstof (PAS) en het Natuurnetwerk Nederland.

In de huidige Vecht ontbreken vaak de natuurlijke kenmerken en rivierprocessen. In de rivier liggen stuwen en de rivier heeft een zomer- en winterpeil. De Vecht is ook op enkele locaties ingedijkt. Rivierbegeleidende houtige begroeiing ontbreekt vrijwel volledig. De rivier is daarnaast voor vissen niet goed bereikbaar en onvoldoende passeerbaar.

Om de natuurlijke kenmerken van de Vecht weer gedeeltelijk te herstellen worden in het plangebied Rheezermaten een aantal maatregelen uitgevoerd, zoals:

1. de aanleg van meanders en het ontstenen van oevers om erosie en sedimentatie mogelijk te maken;
2. lokale verbreding van het profiel van de Vecht;
3. inbrengen van dood hout ter verbetering van habitatcondities voor onder andere vissen;
4. extensivering van het onderhoud en de aanleg van natuurvriendelijke oevers, onder andere om natuurlijke oeverbegroeiing mogelijk te maken.

Bij het uitvoeren van deze maatregelen worden ontgrondingswerkzaamheden uitgevoerd.

Natuurontwikkeling

Ten behoeve van het herstellen, behouden en waar mogelijk uitbreiden van bestaande natuur wordt diversiteit van de oevers aangebracht. Met de rivierherstelmaatregelen wordt getracht de natuurlijke dynamiek van de rivier te verbeteren. Met maatregelen zoals het aanleggen van meanders en het ontstenen van oevers worden sedimentatieprocessen gestimuleerd waardoor verjonging van stroomdalgraslanden wordt verbeterd en de verzuring afneemt. Daarnaast zal op potentiële locaties voor de ontwikkeling van stroomdalgraslanden voedselrijke bovengrond worden afgegraven en aangevuld worden met zand.

Aangepast beheer moet zorgen voor een betere ontwikkeling van het habitatype.

Naast stroomdalgraslanden is er ook aandacht voor het behoud en vergroten van het areaal trilveen binnen het gebied. De waterkwaliteit van de toplaag binnen verschillende delen binnen het natuurgebied Rheezermaten is geschikt voor trilveenvegetatie. Momenteel zijn de veenbodems binnen het plangebied sterk veraard door verdroging doordat in de huidige situatie veel kwel wordt afgevoerd. Door het dempen van aanwezige sloten in het gebied kan kwel langer in het gebied worden vastgehouden. Deze vernatting is ten gunste van de ontwikkeling van trilveen.

Economisch sterk Vechtdal

Het Vechtdal kenmerkt zich door de verwevenheid van natuur- en landbouwgronden. De landbouw is voor een goede waterhuishouding sterk afhankelijk van de Vecht. Bij het herstel van natuurlijke rivierprocessen wordt rekening gehouden met de randvoorwaarden en uitgangspunten van de landbouw. Het doel is om de landbouw- en natuurfunctie zodanig te rangschikken dat de ontwikkelkansen van beide functies verbeteren. Naast landbouw is ook de recreatieve en toeristische sector een belangrijke economische factor in het Vechtdal. De kwaliteit en beleving in het Vechtdal wordt door de voorgenomen maatregelen versterkt.

Het plangebied is kadastraal bekend als kadastrale gemeente Hardenberg, sectie AB, nummer 330, 722, 753, 968, 969, 1023, 1064, 1075 en 1077, respectievelijk sectie AE, nummers 37, 38, 39, 40, 140, 143, 146, 155, 468, 634, 652, 653, 654, 655, 675, 676, 677, 678, 679, 695, 696, 837, 846, 941, 1191 en 1192.

6.2 Ontgrondingenbeleid

Het provinciale ontgrondingenbeleid is door Provinciale Staten vastgelegd in het Beleidskader bouwgrondstoffen Overijssel en gaat uit van de volgende hoofdindeling:

- multifunctionele ontgrondingen, gericht op zowel de functie oppervlakedelfstoffenwinning als op een of meer gelijkwaardige andere functies als wonen, recreatie, waterhuishouding en dergelijke. Deze functies bepalen samen de locatie, de inrichting en het beheer van de ontgroning;
- functionele ontgrondingen, gericht op het realiseren van een bepaalde functie, waarbij een bodemverlaging noodzakelijk is.

Ontgrondingen die nodig zijn voor het realiseren van een bepaalde functie worden in principe toegestaan als ze qua maatvoering functioneel zijn. Daarbij wordt gekeken naar o.a. de diepte, oppervlak en verdere maatvoering. Het vrijkomen van oppervlakedelfstoffen is bij deze ontgrondingen van secundaire betekenis.

De aanvraag is ingediend om het uitvoeren van herinrichtingsmaatregelen in het winterbed van de Vecht in het plangebied Rheezermaten te kunnen realiseren. De ontgrondingsmaatregelen betreffen de aanleg van meandering van de Vecht ten behoeve van de rivierdynamiek. Hierbij zullen ook bestaande delen van het huidige zomerbed worden afgesloten door de hermeandering en deels worden gedempt tot de hoogte van het omliggende maaiveld. Ten behoeve van natuurontwikkeling wordt diversiteit in de oevers aangebracht en worden enkele poelen gerealiseerd langs de oevers van de Vecht. Ook worden gronden afgeplagd ten behoeve van de ontwikkeling van stroomdalgraslanden.

De meanders worden aangelegd met een bodembreedte van ca. 30 m en met gevarieerde taluds, variërend van 1:1 tot 1:10. De maximale ontgrondingsdiepte is 4,20 m beneden het maaiveld. Deze diepte sluit aan op de diepte van het zomerbed van de Vecht.

De aanvraag betreft een functionele ontgroning, ten behoeve van het herinrichten van het winterbed van de Vecht. De maatvoering van de ontgrondingswerkzaamheden is afgestemd op de nieuwe functies in het plangebied.

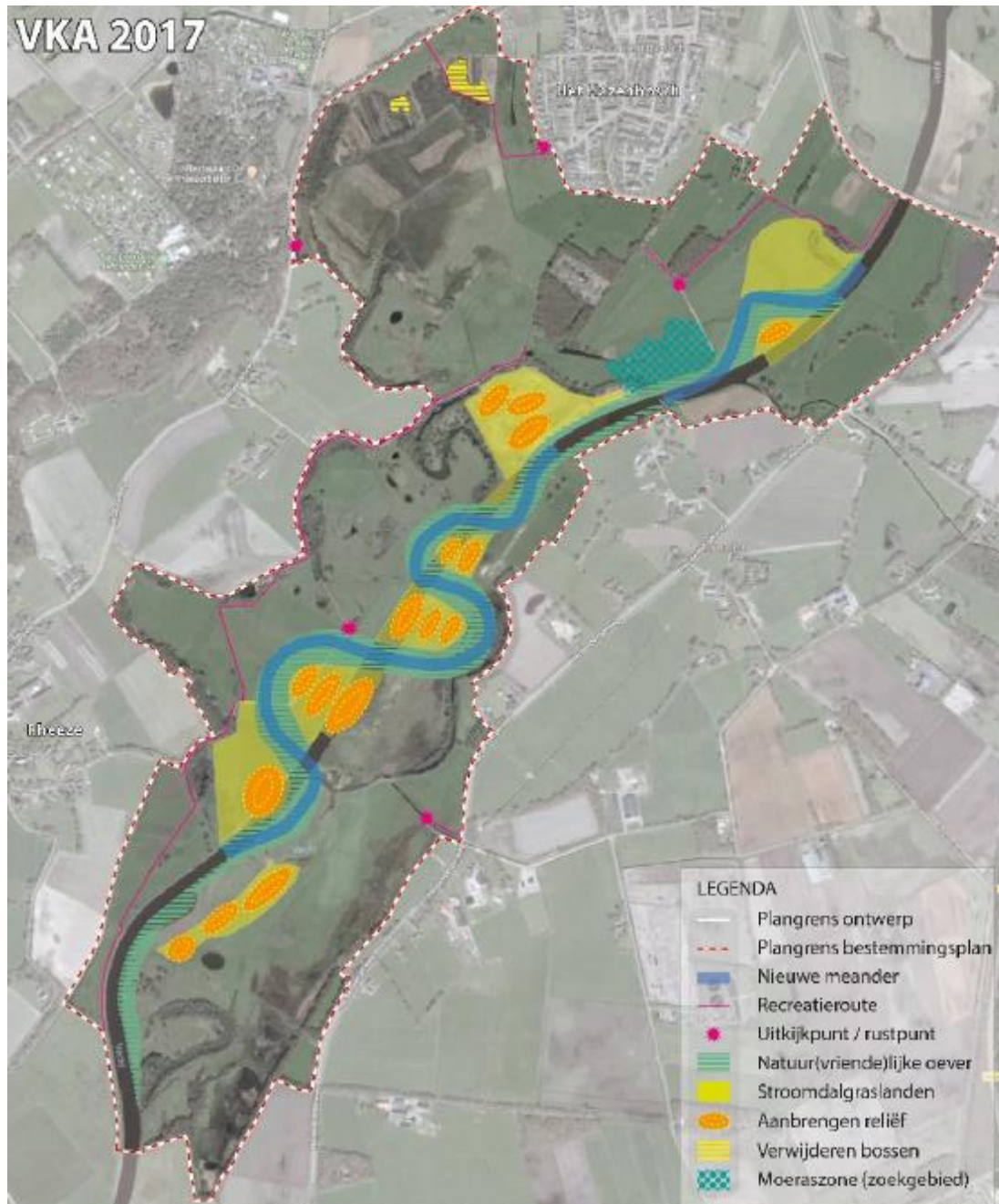

Fig. 1: Globale weergave van voorgenomen activiteit

Bij de ontgroning komt circa 685.000 m³ grondspecie vrij. Voor een deel (260.000 m³) wordt de vrijkomende grond in het plangebied gebruikt. De overige grond wordt afgevoerd. Verwacht wordt dat de overblijvende vrijkomende bodemspecie grotendeels op de zandmarkt zal worden gebracht en in het

omliggende gebied zal worden afgezet. Naar verwachting vindt geen verstoring van de exploitatie van multifunctionele ontgrondingen in de omgeving plaats.

De aangevraagde ontgroning past door de functionele omvang van de ontgroning in het ontgrondingenbeleid van de provincie.

6.3 Ruimtelijke ordening

In de Omgevingsvisie Overijssel 2009 beschrijft de provincie haar visie op de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in de provincie. De provincie beoogt een duurzame ontwikkeling, die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. Voor functionele ontgrondingen geldt een terughoudend ontgrondingenbeleid ter bescherming van natuur en landschap, en aardkundige en archeologische waarden.

In de Omgevingsvisie heeft het betreffende gebied op de gebiedskenmerkenkaarten de volgende aanduidingen:

- voor de Natuurlijke laag: beekdalen en natte laagtes
- voor de Laag van het agrarisch cultuurlandschap: maten- en flierenlandschap
- ontwikkelingsperspectief: ondernemen met Natuur en Water

Voor het plangebied zijn de gebiedskenmerken beekdalen en natte laagtes en het maten-en flierenlandschap beeldbepalend. Voor dit type landschap geldt als regel dat het waterpeil niet lager is dan voor graslandgebruik noodzakelijk en dat de beekdalen en laagtes een beschermende bestemmingsregeling krijgen die gericht is op instandhouding van het watersysteem en de waterkwaliteit en indien het bestaande (agrarisch) gebruik dat toelaat natuurlijke dynamiek van het watersysteem. Ontwikkelingen in de directe nabijheid van beekdalen en natte laagtes, moeten bijdragen aan extra ruimte voor de dynamiek van het stromende water en het vasthouden van water, aan versterking van de samenhang in het beeksysteem en aan vergroting van de zichtbaarheid, bereikbaarheid en beleefbaarheid van het water.

De voorgenomen werkzaamheden dragen bij aan extra ruimte voor de dynamiek van de Vecht en het vasthouden van water. Bij het uitvoeren van de herinrichtingsmaatregelen worden de kenmerken van het beekdal en het maten- en flierenlandschap versterkt.

Het ontwikkelingsperspectief voor het plangebied is: 'Ondernemen met Natuur en Water'.

In deze gebieden wordt gewerkt aan een zichtbaar en beleefbaar mooi landschap en een continu en beleefbaar watersysteem met sterke ruimtelijke identiteiten en de natuur als ruggengraat. Rheezermaten wordt ingericht voor natuurontwikkeling en waterberging. In dit gebied krijgt extensieve recreatie ook een belangrijke rol. In het gebied wordt ook de landbouwstructuur verbeterd. Bepaalde percelen worden opgehoogd, paden opgewaardeerd en kavels zijn geruimd van eigenaar. Hiermee sluit de ontwikkeling van het plangebied goed aan op de doelen van het ontwikkelingsperspectief.

De gemeente Hardenberg heeft een nieuw bestemmingsplan opgesteld waarin de inrichtingsmaatregelen ruimtelijk zijn vertaald en in gebruiksregels zijn vastgelegd. Het ontwerp van het bestemmingsplan wordt tegelijk met het ontwerpbesluit van de ontgrondingsvergunning ter inzage gelegd.

In het nieuwe "Bestemmingsplan Buitengebied Hardenberg, herziening winterbed Vecht, deelgebieden Rheezermaten en Diffelen" van de gemeente Hardenberg heeft het projectgebied de bestemmingen "Natuur-Besloten heide ontginningslandschap", "Agrarisch met waarden-Beekdallandschap", "Natuur-Beekdallandschap", "Natuur-Essen en hoevenlandschap" en "Water". De percelen hebben daarnaast de dubbelbestemming "Waarden – archeologie 2, 4 of 5". Al deze bestemmingen komen overeen met de toekomstige functies in het betreffende gebied.

Bij de uitvoering van de ontgrondingswerkzaamheden zal rekening moeten worden gehouden met de archeologische waarden en belangen die aanwezig zijn in het plangebied.

De voorgenomen ontgrondingswerkzaamheden passen binnen de ruimtelijke plannen van de provincie en de gemeenten Ommen en Hardenberg.

6.4 Bodem en water

Bodem

Voor het Vechtdalgebied, waar Rheezermaten onderdeel van uitmaakt, is een verkennend milieukundig bodemonderzoek uitgevoerd door Arcadis (Verkennd milieukundig bodemonderzoek Vechtdal, Arcadis, 2017). Gebleken is dat in het gebied nauwelijks bodembedreigende activiteiten plaatsgevonden hebben. Er zijn alleen plaatselijk lichte verontreinigingen aangetroffen. Het gaat om locaties waar dempingen plaatsgevonden hebben en waar kades met ander materiaal dan de van nature aanwezige grond aangelegd zijn. Voor deze locaties is verkennend bodemonderzoek uitgevoerd.

Tijdens het laboratoriumonderzoek zijn grondmonsters onderzocht. Deze monsters voldoen allemaal aan de kwaliteit 'Achtergrondwaarde – altijd toepasbaar'. Het verkennend milieukundig bodemonderzoek concludeert dat de gevonden gehalten in de bodem in milieuhygiënische zin geen belemmeringen vormen voor het huidige en het toekomstige gebruik van het terrein en dat er vanuit de Wet bodembescherming geen noodzaak is voor het uitvoeren van nader onderzoek en/of het treffen van saneringsmaatregelen.

De bodem ter hoogte van de eerste meander is mogelijk niet geschikt voor hergebruik elders door verhoogde concentraties PCB die hier zijn aangetroffen. Hergebruik binnen het projectgebied is wel mogelijk.

Verwacht wordt dat bij de uitvoering van de ontgrondingswerkzaamheden de bodembelangen niet geschaad zullen worden.

Water

Als gevolg van ingrepen in de Vecht in het verleden, is de Vecht gaan reageren als een regenrivier: in de zomer is er bijna geen waterafvoer, in de winter zijn er grote pieken. De voorgenomen werkzaamheden hebben gevolgen voor verschillende wateraspecten, zoals oppervlaktewaterkwantiteit, grondwaterkwantiteit, waterkwaliteit en waterveiligheid. De gevolgen van de werkzaamheden op deze wateraspecten worden hierna verder beschreven.

Oppervlaktewaterkwantiteit

Er is een watersysteemanalyse gemaakt van de Vecht (Waterschap Vechtstromen, 2017). Daarmee zijn de effecten van het voorkeursalternatief op het oppervlaktewater bepaald.

Uit het onderzoek blijkt, dat de waterpeilen nagenoeg hetzelfde blijven aan de huidige situatie. In de winterperiode wordt een maximaal verschil van 3 cm berekend net benedenstrooms van stuw Hardenberg. De stroomsnelheid verandert niet. In de laagste zomerperiode treedt nagenoeg stilstaand water op.

Grondwaterkwantiteit

Als gevolg van de uit te voeren maatregelen zal in de zomersituatie met name een verhoging van de zomer grondwaterstanden (GLG) te zien zijn in het stuwpand van de stuw Mariënberg. De effecten, zijn alleen bij het natuureservaat Rheezermaten groter dan 50 cm. In het overig deel van het stuwpand zijn effecten kleiner dan 50 cm. Ter plaatse van de ontwikkeling van stroomdalgraslanden is de GLG dieper. Dit heeft een positief effect op deze natuurdoelen. Effecten groter dan 5 cm komen buiten Rheezermaten voor in een gebied dat zich uitstrekt tot circa 300 meter van het zomerbed van de Vecht.

In de wintersituatie treedt een verhoging van de GHG op van 30 tot 50 cm ter plaatse die delen waar watergangen en delen van de Vecht worden gedempt en / of het peil wordt verhoogd. De verhoging van de GHG treedt op tot op circa 800 meter buiten de Vecht. Lokaal treedt een verlaging van de GHG op als gevolg van de aanleg van de nieuwe meanders.

De effecten op de grondwaterstanden zijn voornamelijk van invloed op de natuurwaarden en de landbouw. Hier wordt op ingegaan in paragraaf 5.4 en 5.6.

Waterkwaliteit

De inrichtingsmaatregelen die in Rheezermaten worden uitgevoerd geven deels invulling aan de KRW-doelen voor de Vecht. De meandering van de Vecht zorgt voor variatie in de stromingscondities, stroomsnelheden en als gevolg daarvan voor variatie in de diepte van de rivierbedding. Dit zorgt voor een gunstige variatie in habitat voor vissen, macrofauna en waterplanten. Bovendien belemmert een bochtig tracé bij piekafvoeren het wegspoelen van de bodem met alles wat daarin leeft.

Bij de herinrichting wordt ruimte gegeven aan vegetatie en dood hout. Waterdieren hebben belang bij structuur in de vorm van vegetatie en dood hout in de rivier en langs de oevers.

Door het aanbrengen van flauwe oevers over een groot deel van het traject en het ontsteden van de taluds wordt invulling gegeven aan een natuurlijker inrichting van de oevers met natuurlijk substraat. Op een aantal locaties wordt zo afgegraven dat ruimte ontstaat voor moerassige vegetatie. Deze locaties vormen paai-, foerageer- en overwintergebied van beekvissen waaronder de grote modderkruiper. Daarnaast geven deze moerassen ook ruimte aan watervogels.

De waterkwaliteit wordt voor een zeer groot deel bepaald door Duits water en de invloed van het omliggende landbouwgebied. Verbetering van de waterkwaliteit daarom een lastig te realiseren doel. Echter, door logischere verkaveling en aandacht voor stromingsroute zal de kwaliteit van het afstromende water uit het winterbed waarschijnlijk licht positief beïnvloed worden. Dit effect is vooral van toepassing op de stroomdalgraslanden.

Waterveiligheid

De opstuwende werking van het ontwerp betreft de hoogwater situatie die gemiddeld genomen 1 keer in de 200 jaar mag voorkomen. Over het gehele lengteprofiel gezien is de opstuwende werking van het ontwerp nagenoeg gelijk aan de huidige situatie, waarmee voldaan wordt aan de T=200 norm. Echter, op basis van lokale detaillering van de verdeling van de aanvullende ruwheid voor de herinrichting Rheezermaten is gebleken dat op enkele locaties sprake is van hogere waterstanden als gevolg van het ontwerp. Dat is met name het gevolg van de oeverbegroeiing, het aantal meanders en de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Tijdens de overgangperiode van 5 jaar zullen de graslanden en rivieroevers in het najaar worden gemaaid. Hierdoor blijft de ruwheid en de opstuwing beperkt.

Geconcludeerd kan worden dat de wijzigingen in de oppervlakte- en grondwaterkwantiteit als gevolg van de herinrichting van Rheezermaten indirect invloed hebben op de natuurwaarden en de omliggende landbouwpercelen. De effecten op natuur zijn beschreven in paragraaf 6.5, de effecten op de landbouw in paragraaf 6.8. De herinrichting van Rheezermaten levert een positieve bijdrage aan de KRW-doelen voor de Vecht door onder andere het aanbrengen van natuurlijke flauwe oever en ruimte te bieden aan vegetatie en dood hout en het creëren van variatie in stromingscondities door het aanbrengen van meandering in de Vecht.

6.5 Natuur

Het in stand houden en verbeteren van de aanwezige natuur in het plangebied is een van de belangrijke doelstellingen van de herinrichting van het plangebied. Als gevolg van de beoogde natuurontwikkeling zal de ecologische situatie in het plangebied in kwaliteit toenemen. De uit te voeren inrichtingsmaatregelen kunnen echter ook leiden tot (tijdelijke) aantasting of verstoring van de aanwezige natuurwaarden.

Ecogroen heeft voor het project een toets gebiedsbescherming en een flora en faunaonderzoek uitgevoerd.

Natura 2000-gebied

Voor de herinrichting van Rheezermaten zijn twee Natura 2000-gebieden relevant: Vecht- en Beneden-Reggegebied en het nabijgelegen Engbertsdijksvennen. De herinrichting heeft mogelijk effect op de instandhoudings-doelstellingen van deze natuurgebieden. Het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied is aangewezen als habitatrichtlijngebied. Voor habitattypes in het plangebied ligt de opgave voornamelijk in het uitbreiden van grondwaterafhankelijke natuur, stroomdalgraslanden en vochtige alluviale bossen. Voor de rivier de Vecht zijn een aantal kenmerkende soorten benoemd die behouden en zo mogelijk uitgebreid dienen te worden. Deze soorten staan onder druk door de huidige inrichting van de Vecht. Het gaat hier om de bittervoorn, kleine modderkruiper, grote modderkruiper en de rivierdonderpad. De belangrijkste knelpunten in het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied bestaan uit verdroging door (lokale) ontwateringen, grondwateronttrekkingen en bebossing en het wegvallen van de morfodynamiek door normalisatie van de Vecht en de aanleg van stuwen.

Een ander knelpunt in het Natura 2000-gebied is de te hoge stikstofdepositie. De aanwezige schrale vegetaties als blauwgrasland en hoogvenen zijn hier zeer gevoelig voor. Omdat het Vecht- en Benedenreggegebied op relatief grote afstand van het plangebied is gelegen, draagt de herinrichting van

Rheezermaten niet direct bij aan de natuurwaarden in dat Natura 2000-gebied. Ook worden geen negatieve effecten verwacht als gevolg van de werkzaamheden tijdens de uitvoering.

In de nabijheid van het plangebied bevindt zich het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen. Dit gebied is aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Omdat de Engbertsdijksvenen ook op relatief grote afstand van het plangebied is gelegen draagt de herinrichting van Rheezermaten niet direct bij aan de natuurwaarden in dit Natura 2000-gebied.

Ook worden geen negatieve effecten verwacht als gevolg van de werkzaamheden tijdens de uitvoering.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied Rheezermaten ligt grotendeels binnen NNN-gebied. Binnen het NNN-gebied is het grootste deel aangewezen als bestaande natuur. Een ander deel is aangewezen als nieuw te realiseren natuur. Daarnaast heeft het gebied in de Omgevingsvisie de aanduiding "zone ondernemen met natuur en water buiten de NNN". In deze zone kunnen natuur en landschap en economische groei elkaar versterken.

De herinrichtingsmaatregelen in Rheezermaten zijn erop gericht om invulling te geven aan het gestelde streefbeeld voor de NNN-gebieden binnen het Vechtdal. Het streefbeeld voor dit gebied bestaat op hoofdlijnen uit het ontwikkelen van een half natuurlijke laaglandrivier met onder andere het ontwikkelen van riviergebonden grazige vegetaties en herstel van oude meanders en oobos. De aanwezigheid van de trilveenvegetatie in het gebied is zeer bijzonder, omdat deze vegetatie zeer zeldzaam is in Nederland. Trilvenen horen bij een half natuurlijk Vechtdalsysteem, net zoals stroomdalgraslanden en alluviale bossen. Er is mogelijk sprake van (tijdelijke) negatieve effecten tijdens de realisatie van het project. Tijdelijke negatieve effecten die optreden tijdens de aanlegfase worden voor een groot deel voorkomen door tijdens de uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezige natuur door voldoende afstand te houden van dieren en vogels en niet in de schemering te werken. Daarnaast worden de werkzaamheden in principe uitgevoerd buiten het broedseizoen om te voorkomen dat broedende vogels worden verstoord. De werkwijze wordt vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

De maatregelen hebben onder andere tot doel om het areaal trilveen te vergroten om zo invulling te geven aan de ambities vanuit het Natuurnetwerk Nederland. Door het dempen van sloten worden de hydrologische omstandigheden voor trilvenen verbeterd. Daarnaast dragen de maatregelen bij aan de ontwikkeling van stroomdalgrasland en alluviale bossen.

Beschermde soorten

Binnen en nabij het plangebied zijn soorten aanwezig die bescherming genieten op grond van de Wet natuurbescherming of zijn opgenomen op de Rode lijst. Ecogroen heeft in kaart gebracht welke beschermde flora en fauna aanwezig zijn binnen het plangebied.

Het plangebied bestaat uit een verscheidenheid aan leefgebieden zoals boerderijen, landbouwgronden, oude meanders, ondiepe plassen en bosjes. Door de kleinschaligheid, het reliëf en de afwisseling in het landschap is er een groot aantal soorten die in het plangebied hun leefgebied hebben. Deze soorten zijn hieronder beschreven.

Vaatplanten

Op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken zijn er binnen het plangebied geen plantensoorten bekend of te verwachten die beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming. Binnen het plangebied komen wél soorten voor van de Rode lijst en soorten die beschermd waren onder de Flora en fauna wet. Het betreft de lange ereprijs, grasklokje, zwanenbloem, vaatplanten en stekelbrem. Deze soorten komen voor op zandige en schrale gronden en langs structuurrijke oevers. Door verzuring, verdroging en bemesting zijn veel van deze soorten in verspreiding achteruitgegaan.

Binnen het plangebied komen geen beschermde vaatplanten voor. Echter komen wel verschillende rode lijstsoorten voor, die tijdens de uitvoering van de werkzaamheden kunnen worden beschadigd of vernield. In kader van de algemene zorgplicht zullen de vaatplanten die voorkomen op de rode lijst worden verplant en / of worden de rijroutes afgestemd met de gebiedsbeheerder/ecoloog.

Vogels

In en nabij het plangebied komen een groot aantal beschermde vogelsoorten voor, uiteenlopend van watervogels tot bosvogels. Het halfopen landschap van Rheezermaten is het leefgebied voor de soorten geelgors, grasmus en groene specht. Ook bevinden zich in het plangebied de buizerd, ransuil, boomvalk en ooievaar.

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen om te voorkomen dat broedende vogels worden verstoord. De werkwijze wordt vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Na uitvoering van de werkzaamheden herstelt het gebied zich voor de broedvogelsoorten. De omvorming van landbouwgrond naar meer natuurlijk grasland zal het gebied op termijn meer geschikt maken als foerageergebied voor deze beschermde soorten.

Grondgebonden zoogdieren

Het gehele plangebied is geschikt voor algemeen voorkomende zoogdieren behorend bij een kleinschalig landschap zoals haas, mol, konijn, vos, verschillende soorten muizen, hermelijn, bunzing en wezel. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van de Omgevingsverordening Overijssel 2017.

Strikt beschermde soorten die binnen het plangebied voorkomen waarvoor geen vrijstelling geldt, zijn de das, steenmarter, boommarter en otter. Binnen het plangebied zijn burchten aangetroffen van de das. De graslanden binnen het plangebied, worden door de das gebruikt als foerageergebied. Daarnaast maakt het plangebied deel uit van het leefgebied van otter, steenmarter en boommarter. Er zijn echter geen voortplantingsplaatsen van deze soorten aangetroffen. Bij het onderzoek naar waterspitsmuis, is de soort niet aangetroffen. Hierbij moet vermeld worden dat alleen watergangen zijn onderzocht waar mogelijk maatregelen worden getroffen. De bever is alleen buiten het plangebied vastgesteld en komt binnen het plangebied niet voor.

Tijdens de aanlegwerkzaamheden gaat de kwaliteit van het foerageergebied van de genoemde beschermde soorten tijdelijk achteruit. Ze kunnen gedurende de werkzaamheden uitwijken naar rustigere delen buiten het plangebied.

Ter bescherming van deze soorten worden de werkzaamheden conform een ecologisch werkprotocol uitgevoerd. Als gevolg van de herinrichting treedt een kwaliteitsverbetering op van het leefgebied van de grondgebonden zoogdieren.

Vleermuizen

Binnen het plangebied komen verschillende vleermuissoorten voor. Het gaat hierbij voornamelijk om vleermuizen die het kleinschalige landschap gebruikmaken van vliegroutes en foerageergebieden. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen vastgesteld binnen het plangebied.

Voor vleermuizen treden naar verwachting geen wezenlijke veranderingen op als gevolg van de herinrichting omdat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet worden aangetast en bestaande vliegroutes behouden blijven. Foerageergebieden blijven zowel tijdens als na de werkzaamheden voldoende beschikbaar indien er buiten de gevoelige periode en gefaseerd wordt gewerkt.

Amfibieën en reptielen

Er worden geen vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde reptielen verwacht binnen het plangebied. Binnen het plangebied komen wel verschillende beschermde amfibieën voor. Op basis van de Omgevingsverordening Overijssel 2017 geldt er een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen voor bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Strikt beschermde soorten die binnen het plangebied voorkomen waarvoor geen vrijstelling geldt, zijn de heikikker, knoflookpad en poelkikker.

Binnen het plangebied is de knoflookpad aangetroffen in verspreid liggende poelen. Binnen Rheezermaten is de poelkikker in verschillende poelen aangetroffen en op één locatie in een rijk begroeide sloot. Binnen het plangebied is de heikikker aangetroffen in de ondiepe oeverzone van twee poelen. Deze kleine populatie wordt, op basis van het aantal eiklompjes en roepende dieren, geschat op 20-50 exemplaren.

De voortplantingswateren van deze amfibieën blijven behouden. Door de herinrichting is er tijdelijk verlies van foerageergebied door het aanbrengen van reliëf in het plangebied. Er blijft echter voldoende foerageergebied voor de verschillende soorten over. De kwaliteit van het leefgebied zal op termijn verbeteren. Met de aanleg van extra poelen wordt het leefgebied van deze soorten uitgebreid en verbeterd.

Vissen

Binnen het plangebied zijn geen strikt beschermde vissen aangetroffen. Er zijn wel waarnemingen bekend van kwabaal en grote modderkruiper. Voortplantingsplaatsen voor zowel de kwabaal als de grote modderkruiper, zoals ondiepe overstromingsvlaktes, ontbreken binnen het plangebied. De soorten worden op basis van habitatgeschiktheid daarom uitgesloten.

Insecten en ongewervelden

Beschermde insecten en ongewervelden worden op basis van habitatgeschiktheid en verspreidingsgegevens niet verwacht.

Om de natuurbelangen te beschermen zal gewerkt moeten worden conform een goedgekeurde gedragscode en/of een ecologisch werkprotocol. In het ecologisch werkprotocol staat beschreven hoe negatieve effecten worden geminimaliseerd of voorkomen. Belangrijke richtlijnen hierin zijn het werken buiten het broedseizoen van vogels of de gevoelige periodes van andere soorten (bv kraamseizoen van zoogdieren of voortplantingsseizoen van amfibieën). Deze periode verschilt per soort, maar globaal gezien kan in het najaar, winter en lente (tot en met maart) gewerkt worden. Daarnaast kunnen beschermingszones worden ingesteld rondom beschermde nesten en verblijfplaatsen. Er kan eventueel in gevoelige periodes worden gewerkt in afstemming en onder begeleiding van een deskundig ecooloog. Vleermuizen kunnen verstoord worden door bouwlichten indien werkzaamheden plaatsvinden tijdens de actieve periode van de vleermuis (april-oktober). Dit kan gemitigeerd worden door tussen zonsondergang en zonsopkomst uitstralende lichtbronnen naar vliegroutes te voorkomen. Ook na het nemen van mitigerende maatregelen ondervinden enkele soorten nog negatieve effecten tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit gebeurt wel buiten de gevoelige periode van deze soorten. Na de werkzaamheden herstelt plangebied als leefgebied voor de meeste soorten of wordt het leefgebied zelfs uitgebreid.

6.6 Landschap en cultuurhistorie

Landschap

De Vecht is van oorsprong een meanderende rivier, die werd omgeven door veengebieden. Het veengebied strekte zich uit vanaf het Duitse grondgebied tot Beerze. Na de Middeleeuwen wordt het Vechtdal ingericht als landbouwgebied en worden de venen rondom de Vecht grotendeels afgegraven. Deze veranderingen hadden grote consequenties voor de Vecht. De Vecht ontwikkelde zich tot een actiever riviersysteem met een sterk meanderend karakter. Tussen Hardenberg en Dalfsen heeft de Vecht zich ingesneden in het landschap. Daardoor werden de omliggende droge zandruggen droger en ontstonden zandverstuivingen. Deze veranderingen hadden grote gevolgen voor de aanwezige landbouw. De vruchtbare grond werd door de Vecht afgekalfd.

Vanaf de negentiende eeuw worden resterende veengronden aan weerszijde van het Vechtdal ontgonnen en wordt de Vecht gekanaliseerd omdat transport over water via kanalen de voorkeur had boven transport over een dynamische rivier. Onderdeel van deze kanalisatie was de aanleg van zeven stuwen in de Vecht. In de afgelopen jaren ontstaat juist weer de wens de rivier natuurlijk in te richten en de kanalisatie weer ongedaan te maken.

In de nabijheid van het plangebied bevinden zich de kernen Hardenberg, Rheeze en Brucht. Het dorpsgezicht van Rheeze is een beschermd dorpsgezicht.

De aanwezige landbouwgronden binnen het gebied bestaan voornamelijk uit graslanden. Akkerbouw en andere hoogwaardige teelten komen binnen het gebied weinig voor.

Het landschap binnen het gebied heeft hoge landschappelijke waarde, waardoor het gebied aantrekkelijk is voor recreanten. Binnen het gebied bevinden zich verschillende landschappelijk waardevolle elementen zoals

oude meanders en poelen. Deze landgebruiksfunctie speelt dan ook een rol in het landschap door de aanwezigheid van campings en wandel- en fietsroutes.

Het plangebied is rijk aan agrarisch cultuurlandschap. Dit is het resultaat van de wisselwerking tussen de natuurlijke ondergrond en de manier waarop gebieden in cultuur werden gebracht. Het grootste deel van het plangebied bestaat uit het zogenaamde maten en flierenlandschap. Dit laaggelegen kleinschalig landschap bevindt zich met name langs beken waar nattere omstandigheden zijn. In het verleden werden deze gebieden gebruikt voor hakhout en beweiding. Met deze beweiding kwamen van oudsher natuurlijke elementen mee zoals bloemrijke graslanden. Naast het landschap van maten en flieren, bevindt zich in het noorden van het plangebied het essenlandschap. Dit landschap heeft een karakteristiek reliëf met een open karakter en esdorpen. Aan de randen van het plangebied bevindt zich het oude hoevenlandschap. Dit landschap kent veel gelijkenis met het essenlandschap maar is kleinschaliger.

De herinrichting van Rheezermaten richt zich op het ontwikkelen van een half natuurlijke Vecht. Hiervoor worden onder andere nieuwe meanders aangelegd en wordt reliëf teruggebracht op geëgaliseerde delen ten behoeve van stroomdalgraslanden. Door de meandering wordt de Vecht beter lokaal zichtbaar en beleefbaar. Dit is met name het geval op plaatsen waar de rivier dichter langs wegen en paden komt te liggen. Door de meandering wordt tevens de landschappelijke kwaliteit van de Vecht verbeterd doordat de rivier van een gekanaliseerde rivier wordt omgevormd naar een half natuurlijke rivier.

Daarnaast wordt op enkele plaatsen beplanting gekapt of aangevuld om de landschapsstructuur te versterken. Dit geeft meer openheid en overzicht in het gebied. Landschappelijk waardevolle elementen zoals oude meanders blijven behouden.

Na de herinrichting zal er meer ruimte zijn voor natuur doordat enkele landbouwpercelen worden omgezet naar natuur. In deze gebieden zullen geen verdere maatregelen worden getroffen. Dit versterkt het agrarisch cultuurlandschap van maten en flieren doordat de bloemrijke graslanden die kenmerkend zijn voor dit landschap terug worden gebracht.

Cultuurhistorie

Binnen het plangebied Rheezermaten zijn geen beschermde Rijks- of gemeentemonumenten aanwezig. De archeologische en cultuurhistorische verwachtingskaart van Arcadis toont daarnaast een terrein van cultuurhistorische waarde. Dit zijn gronden die in het verleden zijn ontgonnen. In deze gebieden vindt ontgraving plaats voor de aanleg van een meander, waardoor verstoring van dit cultuurhistorisch waardevolle terrein niet uitgesloten kan worden.

Het beschermde dorpsgezicht van Rheeze wordt niet aangetast, omdat dit dorp op een te grote afstand van het plangebied ligt.

6.7 Archeologie

De aanvraag voor de ontgrondingsvergunning hebben wij voor advies voorgelegd aan de archeoloog van het Oversticht. Op 21 februari 2019 hebben wij het archeologisch advies van het Oversticht ontvangen.

De archeologisch adviseur van het Oversticht geeft het volgende weer in het advies.

In het projectgebied Rheezermaten is archeologisch onderzoek uitgevoerd in twee locatiegebieden: het nieuwe traject van de Vecht en de te graven poelen 1 t/m 8.

Nieuwe traject Vecht

Ten aanzien van het nieuwe traject tonen de boringen een zeer dynamisch rivierdal. De meeste klei-, leem- en humeuze zandlagen kunnen worden toegeschreven aan zich verplaatsende geulvullingen of vullingen van kleine kronkelwaardgeultjes. Ook de vele dunne zand-/klei- en humusbandjes kunnen worden toegeschreven aan kleine kronkelwaardgeulen. De zandafzettingen daarbuiten betreffen vooral kronkelwaardafzettingen en andere fluviatiele afzettingen. Op basis van de beschikbare gegevens is het niet mogelijk de vele kronkelwaarden en andere fluviatiele afzettingen te dateren. Wel kan worden gesteld dat de kronkelwaardsystemen die zich het dichtstbij de oorspronkelijke hoofdgeul bevinden zoals die rond 1900 stroomde, het jongst zijn. Een datering van enkele honderden jaren oud is daarbij het meest waarschijnlijk. Aangezien de rivier zich ongeveer 1 – 1,5 m heeft ingesneden in de Pleistocene ondergrond, zijn eventuele

archeologische resten uit het laat-Paleolithicum en vermoedelijk ook het Neolithicum door erosie geruimd. Tijdens het veldonderzoek zijn geen vegetatielagen op de fluviale afzettingen aangetroffen, behalve in de geulafzettingen. Dit duidt erop dat vegetatie onvoldoende gelegenheid heeft gehad om zich te ontwikkelen, of dat deze door latere erosie geruimd is. Archeologisch relevante lagen zijn daarom niet waargenomen. Vanuit archeologisch perspectief is er geen reden tot vervolgonderzoek.

Poelen

Ook bij de poelen tonen de boringen een zeer dynamisch rivierdal en zijn delen waarschijnlijk weg geërodeerd. Hoewel de kans op archeologische resten klein is, kunnen er wel vindplaatsen aanwezig zijn. Dergelijke vindplaatsen zijn in principe op de hoger gelegen delen – op dekzandkopjes – en ruggen te verwachten. Deze geomorfologische eenheden zijn waarschijnlijk niet of zeer moeilijk te onderscheiden van sommige aanwezige fluviale eenheden. De vier poelen in het zuiden (1 t/m 4) en twee in het noorden (6 en 7) liggen nabij hoger gelegen gronden en hebben een intact bodemprofiel, waarbij de kans op het aantreffen van archeologische resten hoog wordt ingeschat. Door het uitvoerend onderzoeksbedrijf wordt geadviseerd karterend booronderzoek uit te voeren.

De regioarcheoloog en de provinciaal archeoloog van het Oversticht onderschrijven de conclusies van het uitvoerend bedrijf.

In juni 2019 heeft onderzoeksbureau Raap vervolgonderzoek uitgevoerd met karterend booronderzoek. Omdat er verder geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen in de oeverafzettingen van de Vecht, wordt verder de kans op aanwezigheid van een archeologische vindplaats laag ingeschat. Mogelijke toevalsvondsten zijn echter niet uit te sluiten.

Op 28 augustus 2019 hebben wij het selectieadvies van de provinciaal archeoloog van het Oversticht ontvangen. De archeoloog stemt in met het advies van onderzoeksbureau Raap, dat verder onderzoek niet nodig is.

Wij nemen het advies van het Oversticht over. Voorschrift 8 uit deze vergunning wordt op dit onderdeel aangepast ten opzichte van het ontwerp-besluit. In dit voorschrift wordt nog wel voorgeschreven dat toevalsvondsten conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet moeten worden gemeld.

6.8 Landbouw

In het plangebied ligt in het buitengebied, waar agrarische bedrijven zijn gelegen. De (melk)veehouderij vormt de belangrijkste agrarische sector binnen het plangebied. Voor de veehouderij worden percelen gebruikt als grasland voor beweiding of voor de teelt van voedergewassen zoals mais. In mindere mate komt ook akkerbouw voor binnen het plangebied.

Veel landbouwgronden van agrarische bedrijven liggen versnipperd over het gebied, waardoor boeren soms lange afstanden moeten afleggen voordat zij bij hun percelen zijn. Een ander knelpunt voor de agrarische bedrijven met percelen in het winterbed is het optreden van verdroging van het winterbed in de zomerperiode. In de zomer kunnen grondwaterstanden sterk uitzakken waardoor droogte en droogschade kan optreden aan gewassen. Natschade als gevolg van hoge grondwaterstanden in natte perioden is ook een voorkomend probleem.

Door het uitvoeren van de maatregelen verandert het hydrologische systeem in het gebied. zal de Vecht een meer meanderende loop krijgen en worden oevers ontsteend. Oevers ter hoogte van landbouw percelen zullen behouden blijven om schade aan landbouwgrond door afkalving te voorkomen. In het winterbed zullen daarnaast enkele watergangen gedempt worden.

Als gevolg van de ingrepen zal sprake zijn van een verhoging van de grondwaterstanden in de zomer. De effecten zijn alleen rond Rheezermaten groter dan 50 cm. Dit is het gevolg van lokale maatregelen zoals het dempen van watergangen. Effecten groter dan 5 cm komen buiten Rheezermaten voor in een gebied dat zich uitstrekt tot circa 300 meter van het zomerbed van de Vecht. In de wintersituatie treedt een verhoging van de grondwaterstand (GHG) op van 30 tot 50 cm ter plaatse van gebieden waar watergangen en delen van de Vecht worden gedempt, het peil wordt verhoogd of lokale maatregelen worden getroffen. De verhoging van de grondwaterstand treedt op tot op circa 800 meter buiten de Vecht. Lokaal treedt een verlaging van de GHG op als gevolg van de aanleg van de nieuwe

meanders. Op basis van deze veranderingen in de grondwaterstand kan plaatselijk droog- of natschade optreden. Een toename in natschade treedt voornamelijk op in het noordwestelijk deel van het plangebied dat grenst aan de woonwijk Hazenbosch. In dit gebied worden verschillende maatregelen genomen om het daar gelegen trilveengebied te behouden en uit te breiden. Hiervoor is vernatting van het gebied noodzakelijk en zijn verschillende watergangen gedempt. Deze vernatting leidt tot een toename in natschade van 10% tot meer dan 20%. Door de vernatting in het noordwestelijk deel neemt droogschade in dit gebied af met 5- 15%. Ter hoogte van de meander is echter sprake van een toename van droogschade als gevolg van de wateronttrekkende werking van de nieuw aangelegde meander. Natschade-effecten als gevolg van de verhoging van de grondwaterstand kan lokaal worden aangepakt door het verhogen van het maaiveld.

De verlegging van de Vecht heeft gevolgen voor de agrarische kavels in het plangebied. Tijdens het ontwerpproces is zoveel mogelijk met agrariërs afgestemd over het ontwerp en mogelijkheden voor ruilverkaveling. Vervolgens heeft ruilverkaveling plaatsgevonden waarbij landbouwgrond is geruild voor natuur. Hiervoor waren agrarische ruilgronden beschikbaar. Ook hebben enkele agrariërs gronden geruild. Bij elkaar is circa 70 hectare van eigenaar verwisseld.

6.9 Conclusie

Op grond van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat andere belangen niet onevenredig worden geschaad. Wij zijn van mening dat de voorgenomen ontgroning op een verantwoorde wijze kan worden uitgevoerd op basis van verleende vergunning met voorschriften.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

De ontgrondingenvergunning ligt samen met andere besluiten over dit onderwerp ter inzage.

Wat ligt ter inzage?

De volgende besluiten met bijbehorende stukken liggen ter inzage:

Van het bevoegd gezag Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel:

- Ontgrondingenvergunning voor deelgebied Rheezermaten
- Ontgrondingenvergunning voor deelgebied Karshoek-Stegeren

Van het bevoegd gezag de raad van de gemeente Hardenberg:

- Bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening winterbed Vecht, deelgebieden Rheezermaten en Diffelen'. Het bestemmingsplan is gewijzigd ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan. De wijzigingen betreffen:
 - o Ligging en regels gasleidingen: deze aanpassingen hebben plaatsgevonden naar aanleiding van een zienswijze van de Gasunie;
 - o Regels archeologie: deze zijn afgestemd op het archeologisch onderzoek ter voorkoming van dubbel onderzoek.
 - o 23 bestemmingsgrenswijzigingen, waaronder plangrenswijzigingen waardoor (delen van) percelen niet langer onderdeel uitmaken van het plan: deze aanpassingen komen voort uit een controle van de digitale kaart met de luchtfoto en perceelsgrenzen en in twee gevallen op aangeven van betrokkenen.

Van het bevoegd gezag de raad van de gemeente Ommen:

- Bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening winterbed Vecht, deelgebied Karshoek-Stegeren'. Het bestemmingsplan is gewijzigd ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan. De wijzigingen betreffen:
 - o Plangrenscorrectie. Per abuis lag het plan ook over grondgebied van Hardenberg.
 - o 6 bestemmingsgrenswijzigingen, waaronder plangrenswijzigingen waardoor (delen van) percelen niet langer onderdeel uitmaken van het plan: deze aanpassingen komen voort uit een controle van de digitale kaart met de luchtfoto en perceelsgrenzen.
 - o

Van het bevoegd gezag dagelijks bestuur Waterschap Vechtstromen:

- Projectplan Waterwet, Rheezermaten, Vecht
- Projectplan Waterwet, Karshoek-Stegeren, Vecht

Tot de bijbehorende stukken behoren in elk geval:

- Milieueffectrapport 'MER Herinrichting Rheezermaten';
- Aanvulling plan-projectMER herinrichting Rheezermaten;
- Milieueffectrapport 'MER Herinrichting Karshoek-Stegeren';
- Aanvulling Plan-projectMER Herinrichting Karshoek-Stegeren.

Waar liggen de stukken ter inzage?

Alle stukken zijn in te zien op de volgende locaties:

- Gemeentehuis Hardenberg, Stephanuspark 1, 7772 HZ Hardenberg
- Gemeentehuis Ommen, Chevallerastraat 2, 7731 EE Ommen
- Provinciehuis Overijssel, Luttenbergstraat 2, 8012 EE Zwolle
- Waterschap Vechtstromen, Kooikersweg 1, 7609 PZ Almelo

Daarnaast zijn de stukken digitaal in te zien op de volgende locaties:

- bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening winterbed Vecht, deelgebieden Rheezermaten en Diffelen' op <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/bestemmingsplannen?planidn=NL.IMRO.0160.0000BP00309-VG01> of op de gemeentelijke website: <https://www.hardenberg.nl/inwoners/bouwen-en-verbouwen/ruimtelijke-plannen.html>
- bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening winterbed Vecht, deelgebied Karshoek-Stegeren' op <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/?planidn=NL.IMRO.0175.buiten2012bp0030-VG01> of op de gemeentelijke website <https://www.ommen.nl/inwoners/bouwen-en-verbouwen/ruimtelijke-plannen.html>
- ontgrondingenvergunning op <https://www.overheid.nl/>
- projectplan Waterwet, Rheezermaten, Vecht en projectplan Waterwet, Karshoek-Stegeren, Vecht

De besluiten worden voor de mogelijkheid van beroep als één besluit aangemerkt (artikel 8.3 Wet ruimtelijke ordening). Beroep kan worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (artikel 3.29 lid 2 Algemene wet bestuursrecht).

Wie kan beroep instellen?

Belanghebbenden die tijdig een zienswijze hebben ingediend of belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat zij geen zienswijze naar voren hebben gebracht over één van de ontwerpbesluiten.

Wanneer kan beroep worden ingesteld?

In de periode van donderdag 24 oktober 2019 tot en met woensdag 4 december 2019.

Hoe kan beroep worden ingesteld?

Zie <https://www.raadvanstate.nl/bestuursrechtspraak/hoger-beroep/>:

- Door een brief te sturen naar de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA Den Haag. In die brief vermeldt u naam en adres, de datum, de omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent én waarom u het daar niet mee eens bent. U stuurt een kopie van dit besluit mee met het beroepschrift. U ondertekent de brief en stuurt deze naar het postadres van de Raad van State.
- Door een fax te sturen naar de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Eventuele bijlagen kunt u dan per gewone post nazenden.
- Daarnaast kunnen burgers digitaal beroep instellen via het Digitaal loket op de website van de Raad van State. Let op: beroep instellen per e-mail is niet mogelijk!

Voorlopige voorziening

Het instellen van beroep heeft geen schorsende werking op het besluit. Hiervoor kunnen belanghebbenden die beroep hebben aangetekend een voorlopige voorziening vragen. Het verzoek om voorlopige voorziening kan worden gericht aan de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op dezelfde wijze als beroep. Indien het verzoek tijdens de beroepstermijn wordt ingediend, treden de besluiten die het betreft niet in werking voordat op het verzoek is beslist.

Meer informatie?

Kijk op <https://www.vecht-portal.nl/landingpages>.

Tenslotte kunt u voor inhoudelijke vragen terecht bij Waterschap Vechtstromen, telefoonnummer 088-2203333.

Een exemplaar van deze beschikking hebben wij gezonden aan:

- Waterschap Vechtstromen, t.a.v. de heer J. van Veen
- Burgemeester en Wethouders van Ommen
- Burgemeester en Wethouders van Hardenberg
- Het Oversticht, t.a.v. mevrouw S. Wentink
- Staatsbosbeheer
- Overige betrokken grondeigenaren